

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „LAŠELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. birželio d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus lopšelio-darželio „Lašelis“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

-

Almeda Kučinskienė

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. d. įsakymu Nr.

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Lašelis“
direktoriaus 2025 m. d.
įsakymu Nr. V -

VILNIAUS LOPŠELIS-DARŽELIS

„LAŠELIS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO

P R O G R A M A

„LAŠELIAI“

Vilnius, 2025

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus lopšelis-darželis „Lašelis“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142. Programa atspindi mokyklos veiklos filosofiją, vertybines nuostatas, ugdymo proceso organizavimo principus ir siekia užtikrinti vaikų įtrauktį, ugdymosi kokybę bei kiekvieno vaiko pažangą, atliepiančią šiuolaikinio ikimokyklinio ugdymo kryptis.

1.1 Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

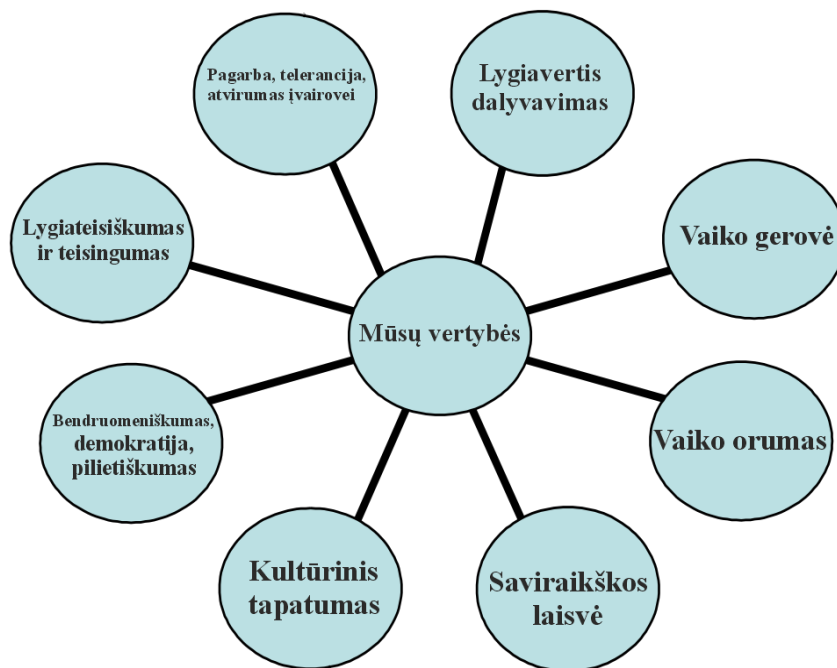
Mokykloje kiekvienas vaikas priimamas kaip asmenybė, garantuojamos teisės ir galimybės vystytis, augti sveikam, gyventi sutvarkytoje, saugioje aplinkoje, jaustis laukiamam, mylimam ir vertingam. Glaudžiai bendradarbiaudami su šeima, padėdami jai atlikti vaiko globos ir ugdymo funkcijas, tenkiname vaiko poreikius visose raidos pakopose. (2 pav.) („Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija”).

Vaiko teisių paisymas – svarbiausia mokyklos mokytojų taisyklė. Vaikas turi teisę lavinti savo gebėjimus, laisvai reikšti savo nuomonę (Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995. liepos 3 d.). Žaidimas – pagrindinė vaiko veikla ir gyvenimo būdas, todėl ugdymo procesas organizuotas taip, kad jis būtų vaikams patrauklus, džiaugsmingas, skatinantis pažinimo motyvaciją, kūrybiškumą. Ugdymo procese didelis dėmesys skiriamas vaiko individualumui, jo saviraiškai, gebėjimų ir galimybių plėtotei. Mokykloje vadovaujamosi nuostata, kad kiekvienas vaiko raidos etapas unikalus ir pažeisti jo negalima. Mokykloje į vaiką žiūrima kaip į individualybę: vaikas nelyginamas su kitais, o dėmesys sutelkiamas į tas asmenybės galias, kurios yra išreikštos esminių vaikystės charakteristikų: smalsumo, tiesioginio ir nuoširdaus bendravimo, pasitikėjimo suaugusiuoju, noro kurti, eksperimentuoti. Mokykloje pripažįstame prigimtinius kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumus, užtikriname visavertę įtrauktį kokybiškai įgyvendindami esmines ugdymo proceso modeliavimo kryptis. Taikydami universalų dizaino mokymuisi prieigą, vadovaujamės esminėmis nuostatomis – pripažįstame, kad vaikų įvairovė yra natūralus ir nuspėjamas reiškinys, o mokymosi barjerai slypi ugdymo aplinkoje. Ugdymo procesą praturtiname priemonėmis (6 pav.), ugdymo metodais (4 pav.), kitomis laikinomis paramos priemonėmis, sudarant bebarjerę ugdymo aplinką, kurią kuria mokytojai, specialistai. Universalus dizainas

mokymuisi tai sėkmingas visų vaikų dalyvavimas ugdymosi procese. Ugdymas yra integralus ir vyksta per kasdienę rutiną, žaidimus, lanksčiai kuriant ir modeliuojant ugdymosi kontekstus, atsižvelgiant į esamą kultūrinę, socialinę ir gamtinę aplinką.

Mokyklos filosofija: vaikystė – tai laiptelis į didelį gyvenimą. Tad padėkim vaikui sėkmingai įveikti tą pirmąjį gyvenimo pakopą. Mokykloje vaikų ugdymas grindžiamas šiomis pamatinėmis **vertybėmis** (1 pav.). Mūsų vertybės apibrėžia tai, kas esame ir kuo siekiame būti. Vertybės padeda mums mokytis kartu ir keliauti per gyvenimą. Vaikų ugdymasis grindžiamas pagarbiu požiūriu į vaiką kaip unikalią, besikeičiančią, aktyvią individualybę, kuri mokosi per patirtį ir kuria savą pasaulio supratimą. Žaisdamas jis, kaupia patirtį, greitai mokosi, turi savitą pasaulio matymą, kuria savo vertybes. Ikimokyklinio ugdymo grupėse puoselėjamas vaiko orumas, pripažįstama vaiko nuomonė, jo teisė rinktis veiklą, spręsti, tartis. Ugdymo ir ugdymosi procesas grindžiamas socialinio teisingumo, lygiavertiškumo, tolerancijos vertybėmis. Laikomasi nuostatos, kad vaikas ugdomas ir ugdosi visą savo buvimo ikimokyklinio ugdymo mokykloje laiką ir kiekvienas vaikas pažangos link juda individualių, jam būdingu tempu.

Mokyklos ugdymo programa grindžiama humanistine filosofine kryptimi. Ugdymo turinys modeliuojamas ir jo įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinius vaiko poreikius, atskleistų vaiko individualumą ir savitumą, pagarbą vienas kitam ir suaugusiems. Vaiko ir mokytojo sąveika bei mokytojo ir tėvų sąveika skatintų vaiko aktyvumą, kūrybiškumą, praturtintų jo patirtį. Vaikui garantuojamas ne tik fizinis saugumas, bet ir gera emocinė atmosfera bei palanki socialinė aplinka.

2 pav. Mokyklos vertybės

2.1 Vaikai ir jų poreikiai

Mokykloje ugdomi įvairios asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūrinės aplinkos bei unikalių poreikių vaikai nuo 1 iki 6 metų. Mokykloje veikia 6 grupės: 3 grupės – ankstyvojo amžiaus (nuo 1 m. iki 3 m.); 3 grupės – ikimokyklinio amžiaus (nuo 3 m. iki 6 m.).

Mokyklą lanko įvairių tautybių, dvikalbių šeimų vaikai, kuriems sudaromos sąlygos kultūrinei ir kalbinei saviraiškai. Ugdymas vyksta rusų ir lietuvių kalbomis, ypatingas dėmesys skiriamas dvikalbystės plėtotei. Užtikrinamos lygios ugdymo(si) galimybės visiems vaikams, nepriklausomai nuo jų tautybės ar kalbinės aplinkos.

Vaikas mokykloje yra mylimas, gerbiamas ir suprantamas. Jam sudaromos sąlygos aktyviai veikti, pažinti aplinką, kurti, tyrinėti, eksperimentuoti, ugdytis savarankiškumą bei gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti. Aplinkos įvairovė skatina vaikų visapusišką ir individualumo raišką.

ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKŲ POREIKIAI

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ POREIKIAI

2 pav. Vaikų poreikiai

2.2 Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokyklos paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Mokyklos bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu, vaiko ugdymo(si) kultūrų įvairovės bei vaiko ugdymo(si) modelį.

Atliktos anketinės tėvų apklausos parodė, kad tėvai palaiko mokyklos kryptį, puikiai žino Mokyklos veiklą. Tėvai pageidauja:

- kad būtų sukurta saugi, sveika aplinka, kad vaikas galėtų jaustis jaukiai ir saugiai;
- kad vaikas intensyviai ugdytųsi, kad mokykla pagelbėtų vaikams pasiruošti mokyklai;
- kad vaikas išmoktų bendrauti ir susigyventi su kitais.
- kad gautų kokybiškas specialistų paslaugas (spec. ugdymo(si) poreikių turintys vaikai).

Tėvai yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrimo, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Mokykloje pripažįstami ir gerbiami šeimų kultūriniai ir socialiniai skirtumai. Tarp tėvų ir mokyklos mokytojų vyrauja lygiaverčiai bendradarbiavimo santykiai. Mokykloje teikiame pagalbą vaikui ir šeimai, sudarome vienodas sąlygas visiems vaikams. Atsižvelgiant į tėvų pageidavimus mokykloje sudarytas lankstus darbo grafikas, grupės veikia nuo 6.00 val. ryto iki 18.00 val. vakaro. Patenkinant tėvų prašymus nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. mokykloje pradėjo veikti lopšelio grupė lietuvių ugdomąja kalba. Grupės

komplektuojamos pagal vaikų amžių, tačiau tėvams pageidaujant, broliai/seserys neišskiriami. Teikiamos švietimo pagalbos specialistų paslaugos, konsultacijos tėvams ir mokytojoms aktualiais ugdymo organizavimo klausimais.

Bendravimui naudojame: elektroninį dienyną „Mano diennas“, elektroninį paštą, „Facebook“ paskyroje sukurta grupė „Lašelis“, individualūs pokalbiai, atvirų durų dienos ir kt.

2.3 Mokyklos savitumas

Mokykla įsikūrę Naujininkų mikrorajone, netoli pagrindinių miesto transporto mazgų: geležinkelio ir autobusų stočių, miesto viešojo transporto žiedo, oro uosto. Palanki padėtis ir geras susisiekimas sudaro sąlygas mokyklą lankyti vaikams iš įvairių Vilniaus miesto vietovių. Vaikams suteikiama daugiau patyriminio mokymosi galimybių. Vaikai gali tiesiogiai pažinti aplinkinį pasaulį, lankydamiesi netoliese esančiose objektuose.

Ugdymo procesas vyksta lietuvių ir rusų kalbomis, užtikrinant lygias galimybes įvairių tautų vaikams. Skatinamas tarpkultūrinis dialogas, puoselėjamos slavų tautų kultūrinės tradicijos, integruojant jas į lietuvių kalbos ir kultūros kontekstą. Atsižvelgiant į tėvų lūkesčius dėl valstybinės kalbos mokymo, mokykloje taikomas dvikalbio ugdymo modelis. Sėkmingai įgyvendinamos kalbinės integracijos programos: „Mokausi kalbėti lietuviškai“ ir ilgalaikis projektas „Žaisdami mokomės kalbėti lietuviškai“. Siekiant tobulinti vaikų lietuvių kalbos vartojimo įgūdžius, bendradarbiaujama su mokykla „Vilniaus lietuvių namai“.

Mokykloje sudarytos sąlygos kokybiškam vaikų ugdymuisi. Grupių aplinka ir ugdymo priemonės pritaikytos vaikų amžiaus tarpsniams, kiekviena grupė išsiskiria savitumu, skatinančiu vaikų kūrybiškumą ir pažinimo motyvaciją. Mokykloje vykdoma subalansuota, kompleksinė ugdomoji veikla, orientuota į visuminę vaiko raidą ir įgūdžių plėtojimą. Didesnis dėmesys skiriamas ekologiniam ugdymui. Kiekvienoje grupėje įsteigtos ekologinės erdvės: gintaro kampelis, smėlio kambaryukas, relaksacijos zonos. Lauko aplinkoje sukurtos edukacinės žaliosios erdvės, kurios skatina vaikų ekologinį sąmoningumą ir aplinkosauginių vertybių ugdymą. Įgyvendinama lauko sodo ir daržo erdvės idėja – įrengtos pakeliamos lysvės, pasodintas mini sodas. Neatsiejama šios ugdymo krypties dalis – gamtos pažinimas, veikla su gamtinėmis medžiagomis, ekologiško gyvenimo būdo puoselėjimas.

Mokykloje veikia salė, kurioje organizuojami muzikos ir fizinio aktyvumo užsiėmimai. Vykdomas projektas „Judėk išradingai“, kuris prisideda prie vaikų fizinės sveikatos stiprinimo. Ugdymo procesas vyksta ne tik uždaroje patalpoje, bet ir lauko erdvėse

bei kitose edukacinėse aplinkose: Naujininkų parke, Dzūkų bibliotekoje, Geležinkelio muziejuje, Bėgių parke ir kt. Lauko teritorijoje įrengtos ir nuolat tobulinamos lauko žaidimų aikštelės, pritaikytos vaikų pažintinių ir fizinių galių lavinimui.

Mokykloje dirba kvalifikuoti mokytojai ir specialistai, kurių profesinės kompetencijos užtikrina kokybišką ugdymo procesą. Vaikams, turintiems kalbos, elgesio ar kitų komunikacijos sutrikimų, teikiamos švietimo pagalbos specialistų paslaugos.

Mokykloje taikomas demokratiškas ugdymo stilius, grindžiamas pagarba vaikui, jo poreikiams bei galimybėms. Mokytojai bei specialistai siekia ugdyti savarankišką, atsakingą, kūrybišką, darbščią, kultūringą ir kritiškai mąstančią asmenybę.

Mokytojai aktyviai bendradarbiauja su socialiniais partneriais: ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklomis, Dzūkų biblioteka, Naujininkų bendruomene. Įgyvendinami bendri projektai su mikrorajono ikimokyklinio ugdymo mokyklomis – „Vikrūs pirštukai“ (Vilniaus lopšeliai-darželiai „Daigelis“ ir „Liepsnelė“), dalyvaujama miesto renginiuose: „Jaunųjų talentų beiėskant“ (Vilniaus lopšelis-darželis „Želmenėliai“), „Vilniaus mažieji muzikantai“ (Vilniaus lopšelis-darželis „Gėlynas“). Toks bendradarbiavimas skatina gerosios praktikos sklaidą ir ugdymo kokybės tobulinimą. Mokytojai aktyviai dalyvauja seniūnijos, miesto renginiuose, metodinėse dienose, seminaruose, kelia kvalifikaciją per atviras veiklas. Sėkmingai įgyvendinamas ilgalaikis sveikatinimo projektas „Sveikatiada“ <http://sveikatiada.lt/>, taip pat dalyvaujama programoje „Sveikas maistas – sveikas vaikas“ <https://www.pienasvaisiai.lt/>.

Siekiant geriau tenkinti vaikų ugdymo(si) poreikius bei tėvų lūkesčius, Mokykloje sudarytos sąlygos papildomoms ugdymo veikloms, finansuojamoms tėvų lėšomis. Veikia anglų kalbos „Time4English“ ir sportinių šokių būreliai. Mokykla sudariusi trumpalaikes patalpų nuomos sutartis su papildomo ugdymo paslaugų tiekėjais.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. kovo 17 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Vaikų ugdymas mokykloje grindžiamas principais, užtikrinančias ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę;

1. HUMANIŠKUMO PRINCIPAS

Vaikas gerbiamas kaip asmenybė; pripažįstama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybė; sudaromos sąlygos įvairių galių plėtojimuisi, harmoningam asmenybės vystymuisi.

2. ŠEIMOS IR MOKYKLOS PARTNERYSTĖS PRINCIPAS

Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja, užtikrindami ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kurdami susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

3. INTEGRALUMO PRINCIPAS

Siekama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

4. ŽAISMĖS PRINCIPAS

Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo bei kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla, vaiko raidos šaltinis.

5. ĮTRAUKTIES PRINCIPAS

Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

6. KONTEKSTUALUMO PRINCIPAS

Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymosi patirčių aktualumo, prasmingumo.

7. LĖTOJO UGDYMO(SI), UŽTIKRINANČIO GILŲ ĮSITRAUKIMĄ, PRINCIPAS

Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekviena *čia* ir *dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

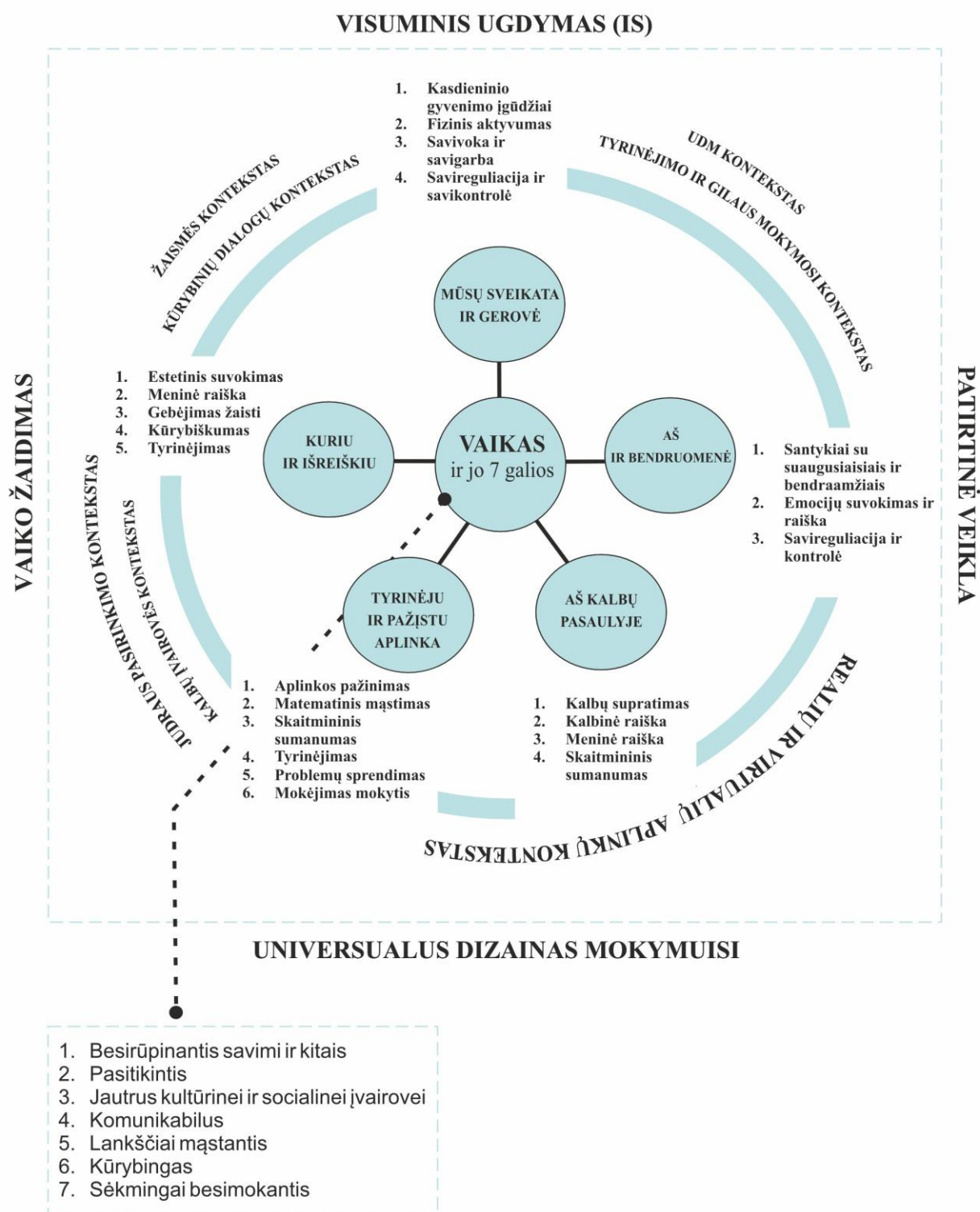
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

TIKSLAS:

Atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

UŽDAVINIAI:

1. Sukurti ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si) pritaikytą ir mokymąsi skatinančią aplinką.
2. Sudaryti sąlygas visų vaikų dalyvavimui bendrose ugdymosi veiklose, užtikrinant lygias galimybes kiekvienam vaikui.
3. Organizuoti ugdymą derinant mokytojo ir vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį.
4. Sudaryti sąlygas vaikams palaikyti savo tautos kultūros pagrindus bei ugdyti pilietinę savimonę.
5. Saugoti ir stiprinti vaikų fizinę ir psichinę sveikatą, užtikrinti saugumą, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikius, plėtoti individualias fizines galias.
6. Sudaryti sąlygas mokytis pažinti ir veikti, žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones.
7. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu bei pagarba pagrįstą abipusę partnerystę su šeima.

3 pav. Mokyklos konceptualus ugdymo(si) modelis

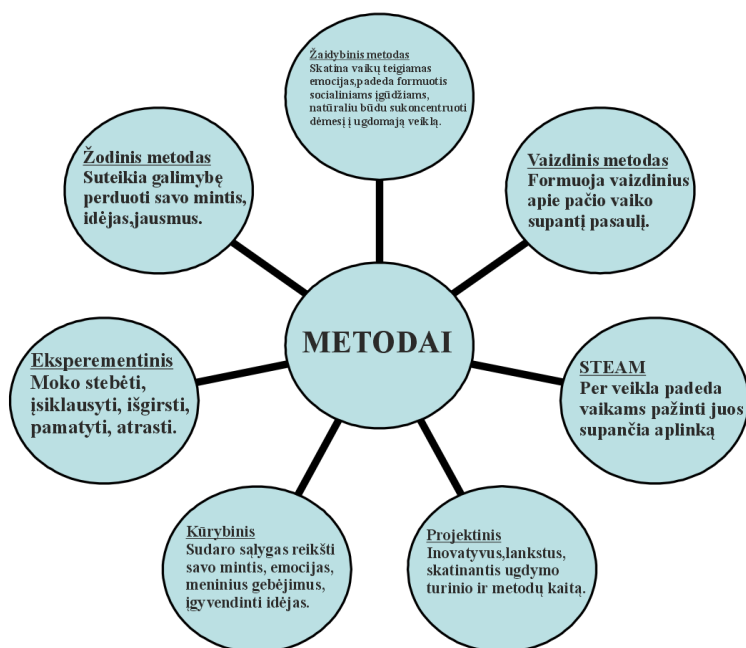
IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) REZULTATAI:

Rezultatas - tai vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios ir supratimas. Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo programą, vaikų ugdymas(is) bus grindžiamas individualiais vaiko poreikiais, unikalumu bei jo asmeniniais gebėjimais, vyks bendradarbiavimas tarp mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir tėvų. Sudarytos sąlygos kiekvienam vaikui siekti geriausių asmeninių rezultatų. Sistemingai stebimi kiekvieno vaiko pasiekimai ir gebėjimai, vertinama jo pažanga ir pastangos. Kuriami ugdymosi kontekstai, skatinantys vaikų galių plėtotę naujas patirtis, visose ugdymosi srityse.

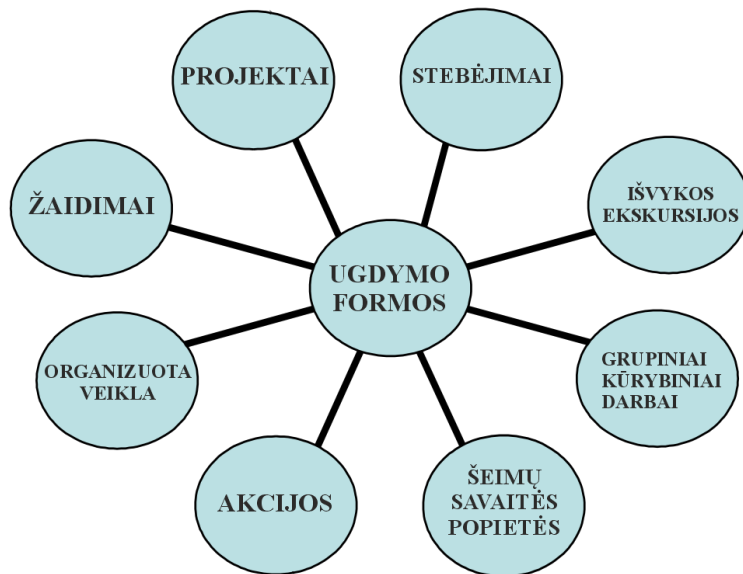

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo **metodai** (4 pav.), **formos** (5 pav.), **priemonės** (6 pav.) parenkami atsižvelgiant į ugdymo tikslus ir uždavinius, vaikų amžių, gebėjimus ir poreikius. Metodai taikomi lanksčiai, prisitaikant prie konkretaus vaiko ir vaikų grupės poreikių bei esamos ugdymo situacijos, t. y. planuojami ir koreguojami *čia* ir *dabar* principu.

4 pav. Ugdymo metodai

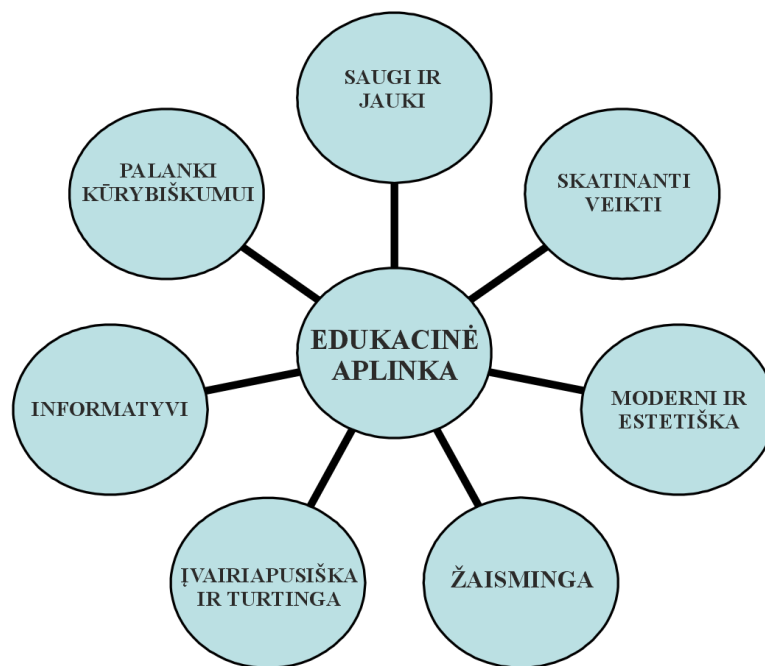
5 pav. Ugdymo formos

Ugdymo priemonių paskirtis – padėti formuotis sveikai, aktyviai, smalsiai, savimi pasitikinčiai asmenybei, kuri nuolat tobulina savo gebėjimus, domisi aplinka, siekia pažinti ir komunikuoti. Ugdymo priemonės (6 pav.) atsakingai atrenkamos vadovaujantis tikslingumo, konstruktyvumo, pozityvumo, veiksmingumo, ekonomiškumo, įvairovės bei inovatyvumo principais.

6 pav. Ugdymo priemonės

Edukacinė aplinka (7 pav.) kuriama vadovaujantis funkcionalumo, šiuolaikiškumo, estetiškumo, saugos principais bei užtikrinama, kad vaikai galėtų žaisti, veikti grupelėmis ir individualiai, įsitraukti į projektinę bei praktinę veiklą, kurti ir savitai išreikšti save. Taikant UDM (universalaus dizaino mokymuisi) prieigą, sudaromos sąlygos sėkmingam visų vaikų dalyvavimui ugdymo procese. Ugdymo procesą praturtiname priemonėmis (6 pav.), ugdymo metodais (4 pav.), kitomis laikinomis paramos formomis, sudarant bebarjerę ugdymo aplinką. Kuriami ugdymosi kontekstai, įgalinantys vaikų galių plėtojimą naujų patirčių pagrindu, visose ugdymosi srityse.

7 pav. Edukacinė aplinka

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo turinys 1–3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Ragauja įvairaus skonio ir konsistencijos maistą. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Padedamas suaugusiųjų pratinasi prie grupės ritmo. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.	Grupės aplinka praturtinta plakatais, žaidimais, priemonėmis, padedančiomis vaikams ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas. Vaikai mokosi elgesio prie stalo taisyklių: laikyti šaukštą, valgyti tvarkingai. Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu, skanauja maistą patiektą estetiškai. Girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, bando atkartoti. Grupės įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus, maitina lėlės. Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienvartę, stebėti ir patikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar vyks. Vaikai varto knygeles, žiūri mokomuosius filmukus, susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius. Mokosi laikytis tvarkos, tvarkyti žaislus per žaidimą.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, ko nors įsitvėręs pats atsistoja, stovi, eina laikydamasis ar savarankiškai. Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia, eina į priekį, į šoną ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu. Pastovi ant vienos kojos (3–4 sek). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina/peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį. Laikydamasis	Atsižvelgdamas į vaiko amžių, fizinę sveikatą bei gebėjimus vaikai kviečiami pažinti savo kūną ir jo galimybes. Jiems sudaromos galimybės judėti savarankiškai ir su bendraamžiais. Vaikams siūlomos situacijos, skatinančios žaisti ir fiziškai judėti lauke. Organizuojamos mankštos, sporto valandėlės, žygiai. Fizinės veiklos metu naudojama kuo įvairesnis sporto inventorių: kamuoliukai, lankai, šokdynės ir kt. Mokytojas pasiūlo įvairių individualių užduočių lavinti rankos miklumą, akies ir rankos judesių koordinaciją. Vaikai dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja.

	lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostatų</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei.	Pradeda jausti savo kūną – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judesius. Šypsodamasis, guguodamas, gestikuliuodamas reaguoja į savo vardą. Atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje, paprašytas parodo ar pavadina kelias kūno dalis. Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis. Pasako kiek metų, vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius.	Grupės aplinka praturtinta knygutėmis, paveikslėliais, stalo žaidimais bei kitomis priemonėmis. Su mokytojo pagalba vaikas bando pasakyti savo vardą, kiek jam metų. Žiūrint į veidrodį tyrinėja save, savo išvaizdą. Sudaromos galimybės vaikams pokalbio, žaidimo, piešimo metu išreikšti save (suvaizdinti, nupiešti). Bendraujant su vaikais tinkamose situacijose paminėti vaiko vardą ir lytį. Kalbėtis, ką mėgsta žaisti berniukai ir mergaitės. Vaikai klausosi įvairių balso įrašų, sekamų pasakų, eilėraščių, dainelių keliomis kalbomis. Žiūri mokomuosius filmukus. Sudaromos situacijos, kad vaikas pastebėtų naujus grupės draugus, bandytų žaisti kartu.

Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Gera jaučiasi įprastoje saugioje aplinkoje. Nusiramina prigludžiamas, kalbinamas, nešiojamas, klausydamas raminančio dainavimo. Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, prie kurio yra prisirišęs, tapatinasi su jo veido išraiška, balso intonacijomis. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastoje kasdienos situacijoje valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudojasi stalo įrankiais. Sudarytoje situacijoje vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo. Varto knygeles, žiūri filmukus. Vaikai mokosi palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą/žaidimą). Vaikai skatinami laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos. Skatinami vis ilgiau klausytis skaitomos pasakos, žaidžiant – laikytis žaidimo taisyklių. Vaikai drąsinami klausinėti, tyrinėti, klausti, kai neaišku. Vaikams siūloma užsiimti tokiomis jiems patraukliomis ir įdomiomis veiklomis, kurios įtrauktų, skatintų susikaupti, baigti pradėtą darbą (konstruoti, piešti ir pan.).
---	---	---

Ugdymo turinys 3-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno	Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos vartoti reikėtų saikingai. Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Plauna vaisius, daržoves ir pasako, kodėl;	Ugdomoji aplinka praturtinta plakatais, žaidimais, padedančiais vaikams ugdytis sveikos gyvensenos nuostatas. Mokytojo padedami, vaikai gilina žinias apie sveiką mitybą: klausosi literatūrinių kūrinių, žiūri filmukus, diskutuoja, studijuoja sveiko maisto piramidę, stato vaidinimus. Vaikai mokosi elgesio prie stalo taisyklių: mokosi valgyti tvarkingai. Vaikai mokosi pasigaminti salotas, vaisių asorti, spausti

švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	pjausto, gamina užkandžius, salotas. Suaugusiojo padedamas serviuoja stalą, stengiasi laikytis elgesio prie stalo taisyklių. Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu. Savarankiškai ar priminus plauna rankas, prausiasi veidą, čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Šiek tiek padedamas savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Sutvarko žaislus, su kuriais žaidė. Pažįsta šviesoforo spalvas, žino, ką jos reiškia; pasako, kad kelią (gatvę) pereiti reikia kartu su suaugusiuoju. Stebint suaugusiajam, saugiai naudojami veiklai skirtais aštriais daiktais (žirkklėmis, pieštukais, mentelėmis). Žino, į ką kreiptis pagalbos ištikus nelaimei. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Paaiškina, į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus.	sultis. Apsilanko mokyklos virtuvėje. Užsiaugina kai kurių daržovių ir prieskonių grupėje ir mokyklos kieme. Vaikai drauge su mokytoju eina į parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, imituoja maisto gaminimo procesus. Padedami suaugusiųjų vaikai laikosi veiklos ir poilsio ritmo. Tėvų padedamas ar savarankiškai kiekvienas vaikas pavaizduoja savo dienvartę (laiką skirtą miegoti, valgyti, įvairiai veiklai), grupėje dienvartės lyginamos, ieškoma panašumų, skirtumų, daromos išvados dėl palankiausio sveikatai paros ritmo. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant poilsio - pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausti lopšinės. Vaikų poreikiams atliepti nemiegantys vaikai gali pasirinkti ramesnę veiklą – piešimas, ramus žaidimas. Vaikai varto knygeles, žiūri mokomuosius filmukus, plakatus, su visuomenės sveikatos specialiste pratinasi laikytis asmens higienos, mokosi plauti rankas, valyti dantis, skalauti burną, susišukuoti. Rūpinasi drabužių švara, žaidimų vietos ir grupės tvarka. Drauge su mokytoja apžiūri, vaikų aprangos pavyzdžius, diskutuoja, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant). Modeliuojamos įvairios situacijos, skaito istorijas, pasakoja, kartu žiūrinėja paveikslėlius, korteles, vaikai tuo metu mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų. Grupėje ir lauke žaisdami eismo
--	--	--

		gatvėje žaidimus, mokosi laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje, vonioje. Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie saugų elgesį, aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei. Mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų, kaip elgtis miške, prie vandens telkinio. Su mokytoju vaikai vyksta į edukacines išvykas: policiją, gaisrinę, Vilniaus saugaus miesto centrą.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas</i> Tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis. Ištvėringas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Bėga, didindamas ir mažindamas tempą, šokinėja abiem ir ant vienos kojos. Žaisdamas judriuosius žaidimus bando derinti judesius poroje ir grupėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius su smulkiais daiktais. Pastato aukštą statinį, išlaikantį pusiausvyrą. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir	Atsižvelgdamas į vaiko amžių, fizinę sveikatą, bei gebėjimus, mokytojas sudaro sąlygas vaikui pažinti savo kūną ir jo galimybes, palaiko ir žadina vaiko judėjimo poreikį, skatina fizinį aktyvumą, organizuodamas judriuosius ir sportinius žaidimus, mokydamas fizinių pratimų, sudarydamas sąlygas vaikams varžytis sportinėse estafetėse. Vaikams siūlomos veiklos kuriose jie galėtų atlikti ritminius judesius pečiais, galva, atmuštų kamuolį, mestų į viršų, ėjimą keistų bėgimu. Mokytojas kuria judėjimui palankias sąlygas ir nuolat papildo aplinką priemonėmis, skatinančiomis fizinį aktyvumą. Sudaromos sąlygos kuo daugiau žaisti ir judėti lauke. Organizuojamos mankštos, karate valandėlės, sporto šventės, projektai, orientacinės varžybos, žygiai į parkus, mišką. Ugdomojoje aplinkoje yra priemonių smulkiosios motorikos lavinimui: mozaikų, karoliukų, smulkių kaladėlių, „Lego“. Mokytojas pasiūlo įvairių individualių užduočių lavinti rankos miklumą, smulkiuosius pirštų judesius, akies ir rankos judesių koordinaciją. Vaikai žaidžia su smėliu, kinetiniu smėliu, kita smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų. Mokytojas organizuoja žaidimus kuriuose vaikai skatinami sudėti įvairius daiktus į

	žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas.	dėžutes, minkyti tešlą, kirpti įvairias formas, vėliau jas klijuoti. Ugdytojai rūpinasi vaikų taisyklinga laikysena, stebi vaikus, pasiūlo pratimų ydingai laikysenai taisyti. Vaikai dūksta, lenktyniauja, žaidžia judrius žaidimus grupėje ir gamtoje, atsikratydami emocinės įtampos ir protinės veiklos sukulto nuovargio.
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas/mergaitė, supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka/nepatinka, supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pavaizduoja ar pakomentuoja kai kurias fizines savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį. Pastebi vieną kitą savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumą ar skirtumą. Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	Sudaromos galimybės vaikams pokalbio, žaidimo ar kitos veiklos metu apibudinti save, palyginti save su kitais, nusakyti, kuo jie panašus ir kuo skiriasi. Mokytojas skatina vaikus tyrinėti išorinį kūno vaizdą: stebėti save veidrodyje, savo atvaizdą matyti kituose paviršiuose. Vaikai žaidžia šešėlių žaidimus, kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas. Vaikai tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus. Atliekami paprasti eksperimentai pvz.: kvėpavimas ir kraujotaka. Atlikdami paprastus bandymus su oro balionu putimu ar matuodami pulsą prieš ar po veiklos. Vaikai dalyvauja pažintinėse išvykose, virtualioje erdvėje tyrinėja gatves, rajonus bei miestus. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius. Mokytojas pasiūlo užduočių, darbų, kad vaikai išsiaiškintų savo galimybes, o juos įvykdę sulauktų ir kitų pozityvaus vertinimo.

Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. 6 Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę. Priima dienos ritmo pasikeitimus.	Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdosi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Mokytojas paskatina vaiką laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos. Grupės erdvė papildyta plakatais, knygomis šia tema, kuriamos grupės taisyklės, susitarimai. Žiūrimi mokomieji filmukai.
---	--	--

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“
Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo	Pradeda jausti savo kūną – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judesius. Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako vardą, kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje	Kuriamos situacijos, organizuojama tikslinga, įvairi veikla (pvz. paveiksliukų, filmukų žiūrėjimas, piešimas ir kt.) kuri vaikus skatina atpažinti kūno dalis, tyrinėti išorinį kūno vaizdą (stebėti save ir kitus vaikus veidrodyje ir pan.). Bendraujant su vaikais tinkamose situacijose paminėti vaiko vardą ir lytį. Kalbėtis, ką mėgsta žaisti berniukai ir mergaitės. Vaikai skatinami užsiimti veikla, kuri sudomintų, įtrauktų, skatintų susikaupti, laikytis bendrų susitarimų, baigti pradėtą darbą (stalo žaidimai, lipdymas, aplikacija ir pan.). Padedami mokytojo susipažįsta su tautine

šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei.	grupės aplinkoje su suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Trumpam sutelkia dėmesį ir įsitraukia į etnokultūrinius žaidimus, kalendorines šventes, renginius, klausosi tautosakos kūrinų. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius.	simbolika (žiūri knygutes, paveikslėlius, piešia, aplikuoja). Klausosi pasakų, dainelių įrašų keliomis kalbomis.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinių nuostatų</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Atpindį suaugusiojo ar kito vaiko emocijų raišką (šypsosi, jei juokiasi kitas; nusimena, jei kitas verkia). Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	Vaikams siūlomi aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimai, pratimai, menų terapija, padedantys suvaldyti pyktį, įniršį, kitų neigiamų emocijų raišką. Grupėje įrengtos atsipalaidavimo, nusiramavimo erdvės (smėlio erdvė, sensorinis kampelis, palapinės, nameliai pasislėpti), kurios padeda išreikšti ir apdoroti emocijas, lavina savireguliacijos įgūdžius, ramina ir skatina susikaupimą. Mokytojas siūlo vaikams atpažinti emocijas naudodamas šviesos staliukus, lentas. Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurtant galvą į šonus (nesutikimas). Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Savo nuotaiką pažymi naudojant emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso intonacijas.
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i>	Atpažįsta ir džiaugiasi pamatęs juo besirūpinantį suaugusįjį, mėgsta apkabinti, įsitraukia į bendravimą, kasdienę rutiną ir žaidimus. Drąsiai išbando ką nors naują, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis	Natūraliose situacijose, kasdienėje rutinoje vaikas mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais, įsitraukia į bendrus žaidimus ir veiklas - ryto ratas, bendri žaidimai, rateliai. Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus (žaidimas „Pamaitink lėlę“; „Išgydysim meškiuką“). Sudaromos situacijos, kad kasdienėje rutinoje ir veiklose vaikas atrastų

Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgsta žaisti greta kito vaiko, stebi, kaip šis mėgdžioja jo kalbėjimą, judesius, veiksmus, ir pats jį mėgdžioja. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai.	savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjamą (ką turiu aš – ką turi tu). Žaidimas „Mano batai buvo du“ ir pan. Modeliuojamos situacijos, kad vaikai žaistų kartu (kolektyviniai, stalo žaidimai).
--	---	--

Ugdymo turinys 3-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostatų</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos (atramos ir judėjimo, virškinimo, kvėpavimo ar kt.). Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo	Vaikai skatinami tyrinėti išorinį kūno vaizdą: stebėti save veidrodyje, savo atvaizdą matyti kituose paviršiuose. Vaikai žaidžia šešėlių žaidimus, kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas. Vaikams sudaromos galimybės tyrinėti judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemos (varto enciklopedijas, žiūri informacinius filmukus, eksperimentuoja, kuria modelius ir kt.). Pasitelkus sektinus literatūros, filmų veikėjų pavyzdžius, vaikams padedama suvokti, kad nors berniukai ir mergaitės turi panašumų ir skirtumų, tačiau kiekvienas jų yra unikalus ir vertingas. Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų

bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	pažeidimą (modeliuojamos, vaidinamos įvairios situacijos). Išvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes (nuotraukų, filmų žiūrėjimas). Vaikai skatinami žaidimo, vaidinimo, piešimo metu išreikšti save (suvaizdinti, pavaizduoti, nupiešti). Vaikai dalyvauja pažintinėse išvykose, virtualiuose savo gatvės, rajono, miesto ar šalies tyrinėjimuose. Padedami mokytojo, pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, iš įvairių medžiagų konstruoja savo regiono ar šalies mėgstamiausių vietų modelius (Gedimino pilį, televizijos bokštą, Trijų kryžių ir pan.). Pasirinktinai siūlomos užduotėlės tokios kaip - žemėlapių piešimas, simbolių atpažinimas ir kūrybiniai darbai: pasakų kūrimas apie pamėgtas vietas, papuošalų gaminimas. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Pradedama atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradedama vartoti emocijų pavadinimus. Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.	Modeliuojamos situacijos, kur vaikas išsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniais, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Vaikams siūlomos draminės užduotys, situacijos, žaidimai su lėlėmis ir kt., kurie lavina gebėjimą jausti kitą, įsivaizduoti save kito vietoje. Mokytojas naudoja skirtingus informacijos pateikimo būdus

	Pradedama kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	(paveikslėlius, knygas, IT ir pan.). Siūlo vaikams aktyvaus judėjimo ir atsipalaidavimo žaidimus, pratimus, meno terapiją, padedančias suvaldyti pyktį, įniršį, kitų neigiamų emocijų raišką. Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus vaikai tyrinėja ir žymi, kaip jaučiasi; klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus patiria, aiškinasi jas sukeltaisiais situacijas bei priežastis. Vaikai mokosi pažinti emocijas ir jausmus per žaidimą, vaidybą.
Savireguliacija ir savikontrolė <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinęs geba nusiraminti.	Pradedama laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykde, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę, slopinti impulsyvius veiksmus. Ramioje situacijoje konfliktą sprendžia žodžiais, o ne veiksmais, siūlo kelis sprendimo būdus, numatydamas jų pasekmes. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai	Žaisdami, atlikdami bendras užduotis vaikai mokosi dalytis priemonėmis, žaislais, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.). Vaikams siūlomi savireguliaciją plėtojantys žaidimai - sustingti, nekalbėti, nesijuokti ir pan. Vaikai skatinami laikytis susitarimų, tam tikros tvarkos, motyvuoja vaiką pabaigti atlikti tai, ką jis pradėjo, skatina vis ilgiau klausytis skaitomos pasakos, dėti sudėtingesnes dėliones. Būdami grupėje ir kurdami bendrus darbus, projektus vaikai skatinami susikurti grupės, žaidimų taisykles. Siūloma žaisti žaidimus, pasakoti istorijas, padedančias mokytis spręsti konfliktines situacijas ir rasti tinkamą išeitį. Taikyti kiekvienam vaikui priimtina dienos ritmą bei nusiramimo būdus (pabūti atsipalaidavimo kampelyje, pavartyti knygą, dėti dėlionę ir kt.). Siūlomi pokalbiai, ką veikė per dieną, savaitę. Vaikas dėliodamas paveikslėlius, pradeda vardinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj. Vaiko elgesiui reguliuoti taikyti veido mimiką ir balso intonacijas. Sudaryti situacijas ir parodyti, kaip reikia elgtis vienoje ar kitoje situacijoje.

	savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytas bendras veiklas ir jas plėtoja, pats inicijuoja pokalbius ir bendras veiklas su suaugusiuoju. Veikdamas kartu su kitais pastebi vieną kitą akivaizdų savo ir kito (vaiko, suaugusiojo) išvaizdos, pomėgių, kalbos panašumą ar skirtumą ir skirtingais būdais tai parodo. Geranoriškai veikia kartu su kitais vaikais, drauge siekia to paties tikslo, priima bendrus sprendimus; skolina, keičiasi, dalinasi priemonėmis ir žaislais, ruošia ir kitiems dovanoja gimtadienio dovanas. Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. Pats ar kartu su kitais randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdus arba prašo suaugusiojo pagalbos. Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais, vaikais. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi.	Kartu su mokytoja vaikai kuria savo grupės savitumą: taisykles, dainą, šūkį, herbą. Su vaikais aptariama priimtų susitarimų, taisyklių prasmė bei nauda, jie mokosi jų laikytis. Kuriamas teigiamas grupės mikroklimatas, puoselėjamos grupės tradicijos – gimtadienių šventimas, švenčių minėjimas, šilti pasisveikinimai ir atsisveikinimai, „ryto ratas“, „komplimentų žaidimai“ ir kt. Vaikai drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyvūs grupės nariai. Sukuriama daiktinė aplinka, parūpinama priemonių vaikų siužetiniams vaidmenų žaidimams. Su vaikais aptariami šeimos narių ryšiai, pareigos, kurias vaikai atkartoja žaisdami, kurdami vaidybines scenas. Vaikai rengia savo šeimos pristatymus, pasakoja apie pomėgius, rodo nuotraukas ir kt. Žaidžiami socialumą ugdantys žaidimai, švenčiami gimtadieniai, rengiamos diskotekos, ruošiami siurprizai, malonios dovanėlės draugams. Panaudojant gerai žinomas pasakas „Katinėlis ir gaidelis“, „Raudonkepuraite“ ir kt., tinkamas didaktines priemones (lėlių namus, lėles) modeliuojamos situacijos, kaip vienu ar kitu atveju reikia elgtis. Vaikai ugdomi bendravimo įgūdžius veikdami daugiakultūrinėje aplinkoje, toleranciją kitokios išvaizdos ir gebėjimų žmonėms. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbant, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus/ši į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Vaikai pasiūlo įdomią bendrą veiklą, kurią išplėtoja namuose, įtraukiami tėveliai, pasitelkiant žaidybines situacijas, taikant įvairius skatinimo metodus. Padedant

	Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.
--	---	---

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“
Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Reaguoja į žodinį ir nežodinį bendravimą, dalyvauja abipusėje sąveikoje: palaiko akių kontaktą, akimis ieško garsų šaltinio, trumpam sutelkia dėmesį, šypsosi, keičiasi veido išraiškomis ir garsais, emocijomis reaguoja į skirtingas intonacijas. Atpažįsta ir reaguoja į aplinkoje pasikartojančius garsus, ritmus, judesius, vaizdus. Supranta girdimus nesudėtingus trumpus tekstus: įsitraukia į žaidimus, kartoja dainelių, skanduočių skiemenis, žodžius, emocijomis ir judesiais atliepia eilėraščio tekstą ir pasakojimą. Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir	Mokytojas tiesiog kalba su vaikais; kalba apie tai, ką tuo metu daro ir mato, apie artimiausios aplinkos daiktus, reiškinius, tą patį dalyką nusako kuo įvairesniais žodžiais. Žaidžia žaidimus „Kūno dalys“, „Pamaitink lėlę/meškutį“ ir kt., naudoja žodžių įvairovę. Žaidžiant sutapatina žodžio tarimą su daikto ar veiksmo rodymu. Mokytojas palaiko vaiko norą tarti, kartoti žodžius. Vaikai varto knygeles, rašikiai deklamuoja, pasakoja trumpus tekstus, dainuoja daineles. Mokosi suprasti suaugusiojo prašymus duok, ateik, atsisėsk, atsinešk. Skatinamas vaiko kalbėjimas, bendravimas, pateikiant taisyklingo kalbėjimo modelius. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragavimui. Vaikai atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas

	ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklaustyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia žaisdamas, pasakydamas keletą žodžių.	istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakare susijusius paaiškinimus. Pasitelkiami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.
Kalbinė raiška <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja ir kuria paprastas istorijas.	Aktyviai bendrauja garsais, gestais, mimika išreišdamas savo emocijas ir poreikius; čiauška, kartoja, bando mėgdžioti kalbančiųjų lūpų mimiką, tariamus garsus ir skiemenis, taria priebalsių ir balsių junginius. 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias mandagumo frazes. Domisi animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja,	Grupės aplinka aprūpinta knygutėmis, paveikslėliais, žurnalais. Kartu su mokytoja apžiūrinėja spalvotas knygas, paveikslėlius, albumus įvardijant kas jose pavaizduota. Vaikai mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles. Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas, domisi skirtinga kalbine raiška. Naudojant įvairias piešimo priemones (pieštukai, teptukai, kreidelės, pagaliukai ir kt.) piešia, keverzoja, štampuoja.

	palikdamas ženklus.	
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė). Žaisdamas pradeda paeiliui atlikti dviejų vaikui suprantamų veiksmų sekas (pvz., trepsėti ir ploti). Žodžiais, garsažodžiais, veiksmiais parodo kasdinių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Naudojasi grupėje esančiais muzikiniais, kalbančiais žaislais, bando išklausti, atkartoti garsus, žodžius. Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis. Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus ir pan. Atkreipia dėmesį į pėdsakus, kuriuos palieka spontaniškai veikdamas su priemonėmis ir medžiagomis. Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais.	Vaikai klausosi muzikos žaidžiant, piešiant, sportuojant. Bando dainuoti dviejų-keturių garsų daineles, mėgdžioti gyvūnų garsus. Stebėti, kaip scenoje vaidina aktoriai (teatro pasirodymai). Žodinės kalbos suvokimą ugdo dalyvaudami inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse. Grupės aplinka aprūpinta priemonėmis piešimui, spalvinimui, lipdymui ir t.t.

Ugdymo turinys 3-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, erzinimus dviprasmybes, dažnai girdimus humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu. Supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį; atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių. Domisi įvairiais rašytiniais tekštais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą.	Mokytojas sukuria klausymosi aplinkų įvairovę (ryto rate, dviese su mokytoju, bendraudami su kitais vaikais). Vaikai kartu su mokytoja žaidžia kalbos garsų žaidimus, klausosi eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis, plėtoja kalbos supratimą. Vaikai klausosi gyvai pasakojimų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Sudaromos galimybės vaikams demonstruoti bendravimo ir kalbos kultūros pavyzdžius įvairiomis aplinkybėmis: lankantis bibliotekoje, knygyne, teatre, muziejuje, parodose. Kartu su mokytoju vaikai varto knygas su atskirais žodžiais bei tekštais, kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius. Kopijuoja ženklus, savo vardo pirmąją raidę. Vaikai imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide.
Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas</i>	Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Domisi galimybe rašyti (ranka,	Inicijuojami pokalbiai su vaikais apie jų kasdienę veiklą, kūrybą, darbelius. Vaikai skatinami atpasakoti matytus filmus, spektaklius, skaitytas knygas. Modeliuojamos, vaidinamos įvairios situacijos, pvz.. kaip paklaustume kelio; kaip paaiškintume, kur eiti; ką palinkėti gimtadienio proga. Siūlomi žaidimai „Aš

Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, išitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	kompiuteriu, planšetiniu kompiuteriu), bando kopijuoti matomus simbolius, raides, skaičius; raides ir simbolius pradeda naudoti įvairioje veikloje. Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	gidas“, „Jaunas žurnalistas“. Kuriamos atidumo, susikaupimo, kalbėjimo po vieną situacijos (pvz. „autorius kėdė“). Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Mokytojas parūpina įvairių spaudinių, kalendorių, knygų, žurnalų, plakatų, lankstinukų. Mokytojas rengia išvykas į biblioteką, knygyną. Vaikai skatinami domėtis knygomis. Grupės aplinkoje naudoja įvairius rašto simbolius, raides. Išitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, spausdinti. Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas. Vaikai, naudodamiesi gaublių, pasaulio žemėlapiais, IKT aiškinasi, kur kokiomis kalbomis bendraujama. Mokytojas rengia vaikams individualias užduotis, vaikai mokosi įvairių pirštukų žaidimų. Vaikai bando imituoti rašymą, braukydami, keverzodami smėlyje, popieriuje, vandenyje. Mokytojas skatina vaikus nupiešti, parašyti savo vardą, kitus trumpus žodžius, skatina kurti knygeles, laiškus, sveikinimus draugams.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų	Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojami įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir	Naudojasi grupėje esančiais išmaniųjų prietaisais, ekranais, žaidimais ir žaislais. Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Rašytinės

skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	kt. ugdomajai veiklai. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	raiškos gebėjimus ugdomi atspindamas raidės skaitmeniniuose įrenginiuose, lygina jas su ranka užrašytais bei spausdintomis raidėmis. Vaikai naudojami kompiuterinėmis programomis, padedančiomis pažinti rašto simbolius. Kartu su mokytoja išbando nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešia, rašo raides, skaičius).
Meninė raiška <i>Vertybė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Noriai, drąsiai išbando naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. Pradedą planuoti kūrybinį procesą: pasirenka norimas priemones, medžiagas, numato proceso eigą, kurią veikdamas gali keisti. Piešia, tapo, modeliuoja, lipdo erdvinius kūrinius, jungia skirtingas formas į bendrą objektą. Išbando skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį (piešti, fotografuoti). Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo technologijomis. Įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tiksliai pasirenka dailės priemones ir technikas.	Grupėje parinktos tinkamos priemonės, sukurta darni estetinė aplinka. Mokytojas palaiko vaikų iniciatyvą žaisti režisūrinius, siužetinius, žodinius ir kitus žaidimus, kuria vaikams naujas kalbines situacijas. Vaikai žaidžia intonacijų, pauzių žaidimus (pvz. greitakalbės, paukščių balsų pamėgdžiojimai, muzikiniai rateliai). Vaikai skatinami reaguoti į muzikos garsus, melodijas, balso intonacijas. Skambant muzikai spalvomis išreikšti muzikos nuotaiką, sukurti savo šokį, judesį. Vaikai klausosi gamtos garsų, vokalių ir instrumentinių kurinių. Stebi aplinką, gamtą ir bando išreikšti savo jausmus piešiniuose. Vaikams siūloma eksperimentuoti tapybos, grafikos, mišriomis dailės priemonėmis ir medžiagomis, vaidinti pasakų inscenizacijose, šventiniuose renginiuose. Esant galimybei, kviečiami dailininkai, skulptoriai, architektai. Vaikai, lankydami dailės muziejuose, parodose stebi meno kūrinius. Inicijuojama projektinė vaikų veikla, kuriami lankstinukai, grupiniai piešiniai, plakatai.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažistu aplinką“.

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Atkreipia dėmesį į artimiausioje aplinkoje esančius gyvosios gamtos objektus. Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos daiktą. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). Sudaryti galimybę tyrinėti, kad dviejų ar trijų dimensijų daiktai tinka vienas prie kito (pvz. dėlionės, kaladėlės). Vaikams skaitomi kūrinėliai, rodomi filmukai, knygutės apie gyvūnus, augalus. Vaikai skatinami kalbėtis apie tai, ką gyvūnai ēda, kur gyvena; ko reikia, kad augalas augtų ir pan. Kasdienėse situacijose vaikai seka paros ciklus. Ryte ateinant į darželį - šviesu, vakare - tamsu.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais <i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą.	Susidomi, matydamas formą, dydžiu ar spalva išsiskiriantį daiktą. Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas. Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines,	Kuriama aplinka grupėje, kurioje vaikai galėtų vartoti knygeles, surinkti ir ardyti daiktus, tyrinėti jų dydžių santykius, eksperimentuoti su spalvomis, dydžiais ir formomis. Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka. Vaikai natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais (skaičiuoja, uždeda vienas ant kito, prideda vienas prie kito ir pan.) Vaikai renkasi žaidimus, veiklas kur vaikai įgyja supratimą apie ilgį, tūrį, masę, matavimą. (pvz. „kas ilgesnis“; „kodėl akmuo skęsta“ ir kt.)

	judesio).	
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų (pvz., kūdikių karuselė). Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (muzikiniai žaislai, robotukai, rašikliai ir kt.); bando išklausti, atkartoti garsus, žodžius, skaičius. Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildo kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, klausinėjimą eksperimentavimą) samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Išbando naujus tyrinėjimo būdus; tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi. Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusiųjų ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	Kuriami kontekstai, sudaromos situacijos, kad vaikai galėtų pajusti, paliesti bei tyrinėti įvairių medžiagų, formų, tinkamų žaisti daiktų ir žaislų (minkštas, kietas, didelis/mažas ir t.t.) Mokytojo paskatinami vaikai noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Vaikai tyrinėja vandenį ir jo būsenas.

Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, kliūtį, problemą, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	Susidūręs su nauja, neįprasta situacija padedamas suaugusiojo sutelkia dėmesį į problemą. Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	Vaikai nuolat skatinami atrasti būtinus veiksmus su daiktais. Susivokia kaip elgtis įvairiose situacijose (jeigu žaislas ne juda, bando įjungti, išjungti ir pan.); atranda kelis sprendimo būdus, padedančius įveikti kliūtis (pvz. kėdutė trukdo praeiti; ar apeiti ja/ar patraukti). Vaikams skaitomi kūriniai apie įvairius žmonių ketinimus, poelgius ir jų pasekmes.
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas</i> Pradedama valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Stebi, klauso, liečia, juda, mėgdžioja, vokalizuoja, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą (pvz., pasiekti daiktą, sudėlioti formų rūšiuklį). Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	Aplinka aprūpinta tokiais žaislais, kurie skatintų stumti, traukti, imti, čiupinėti pirštais, kuriais galima įvairiais būdais manipuliuoti, esant minimaliai mokytojo pagalbai. Vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį - naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Leisti vaikams žaisti ir mokytis individualiu tempu; sudaryti visas sąlygas tobulinti savo gebėjimus. Inicijuoti žaidimus, drąsinti vaikus žaisti. Leisti patiems vaikams nuspręsti, kada jiems reikalinga pagalba.

Ugdymo turinys 3-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimų ūgtis, gebėjimai, žinios	Ugdymosi būdai, strategijos, kontekstai, priemonės
------------------	--	--

Aplinkos pažinimas <i>Vertybinių nuostatų</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Atpažįsta ir pavadina kelis dažniausiai stebėtus gyvūnus, augalus, grybus, negyvosios gamtos objektus (upė, akmuo), reiškinius (pūga, saulėlydis), nusako akivaizdžius jų požymius. Pasako metų laikų pavadinimus, samprotauja, kas būdinga metų laikams. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.	Kuriamos situacijos, organizuojama tikslinga, įvairi veikla (šventės, ekskursijos, pokalbiai, filmukų žiūrėjimas ir t.t.). vaikai supažindinami su kultūros vertybėmis, šalies papročiais, istorija. Vyksta artimiausios aplinkos stebėjimas, rengiamos išvykos į gamtą, kurių metu renkamos gamtinės medžiagos pažinimui ir darbinei, meninei veiklai. Vaikai grupėje ir kieme pakeltose lysvėse mokosi augalininkystės pradmenų. Pasirinkę keletą augalų, stebi juos ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja). Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Vaikai įgyja žinių apie gyvūnus, jų gyvenimo būdą vartydami enciklopedijas, lankydami zoologijos sode, muziejuje. Supažindinami su Saulės sistema (varto enciklopedijas, knygas, žiūri filmukus, planetariumo lankymas). Remdamiesi patirtimi (vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo medžiagą, žaisdami žaislais, išvykų metu) vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos).
Matematinis mąstymas <i>Vertybinių nuostatų</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais <i>Esminis gebėjimas</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį,	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius	Grupės aplinka nuolat praturtinama įvairiais prietaisais: matavimo, svėrimo, didaktiniais žaidimais įvairių daiktų bei reiškinių savybių išskyrimui, tapatinimui, raidžių, skaitmenų, geometrinių figūrų pažinimui. Vaikai ieško grupės aplinkoje, gamtoje daiktų bei reiškinių panašumų ir skirtumų, juos skaičiuoja, matuoja, rūšiuoja, lygina, apibūdina. Padedant mokytojui vaikai atlieka eksperimentus, matuoja, sveria, lygina daiktus. Žaidžiami įvairūs kūrybiniai žaidimai sąvokų įtvirtinimui. Siūlomos užduotėlės eksperimentavimui, rūšiavimui: pasirinktus

sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliame jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Žinomas figūras pavadina taisyklingai, atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales.	daiktus rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą. Vaikai kuria ir įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus ir pan. Išnaudojamos kasdienės situacijos, kuriose galima skaičiuoti, matuoti, lyginti įvairius realius daiktus. Mokytoja rengia vaikams lavinamąsias užduotis, sekų modeliavimo gebėjimus vaikai ugdo formaliose ir neformaliose veiklose piešdami, dėliodami įvairius objektus, nagrinėdami raštus ar kurdami ornamentus.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Mokytojo padedamas ir prižiūrimas naudojasi įvairių išmaniųjų įrenginių valdymo priemonėmis (pele, jutikliniu ekranu, klaviatūra), informacinėmis svetainėmis tyrinėjimams ir kt. ugdomajai veiklai. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	Mokykla parūpina išmaniųjų, amžių atitinkančių žaislų, daiktų be ekranų: robotukų, rašiklių, muzikinių žaislų ir kt. Vaikai su mokytojo pagalba (ribotą laiką) naudojasi ugdymąsi papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu - vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis ir kt. Išbando nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes: fotografuoja, piešia, veikia su interaktyviais kubais, įrašo savo balsą, dainuojamą dainą. Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojasi išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Vyksta diskusija apie skaitmeninių priemonių saugų ir atsakingą naudojimąsi, nagrinėjamos įvairios situacijos ir pavyzdžiai.

Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	Parūpinama priemonių tyrinėjimams, kūrybiniais darbais. Kuriamose žaidybinėse situacijose kur vaikai atranda fizikinius reiškinius. Ugdymas vyksta ir gamtinėje aplinkoje, vaikai susipažįsta su spalvų spektru. Grupėje yra įvairių medžiagų - mediena, popierius, stiklas, plastikas. Eksperimentuoja, tyrinėja jų savybes, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pvz. kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pvz., kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pvz., stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, su įvairiomis medžiagomis bei daiktais - magnetas, svarstyklės, vanduo ir pan. Tyrinėja šešėlius, kaip keičiasi jo ilgis, forma per dieną. Vaikai varto knygas, enciklopedijas, naudojami internetu.
---	--	--

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“
Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminis gebėjimas</i> Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės	Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytą judesio raišką, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius, gamtos objektus ir reiškinius, jais stebisi. Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir	Vaikai klausosi įvairių muzikos kūrinių, paukščių/gamtos garsų; grupėje kuriama turtinga muzikinė aplinka, formuojamas estetikos pojūtis. Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Grupėje

aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu-bjauru; šviesu-tamsu; tyliai-garsiai).	kuriamos tokios sąlygos, kad vaikai turėtų galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Apžiūrinėja spalvotas knygas, paveikslėlius, įvardija kas jose patiko. Džiaugiasi žaislais, žaidžiant stalo žaidimus pastebi iliustracijas, atkreipia dėmesį į spalvas, formas.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Žaidžia grafinės raiškos priemonėmis, išgaudamas skirtingus pėdsakus: taškus, įvairių krypčių brūkšnius, linijas. Noriai čiumpa įvairias vizualinės raiškos priemones: rašiklius, tešlą, dažus ir pan. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba.	Grupės aplinkoje yra vaikų amžių ir poreikius atitinkančių priemonių bei medžiagų įvairiems kūrybos darbams. Kuriamos įvairios situacijos, kad vaikai intuityviai domėtusi aplinka, raiškos priemonėmis. Vaikai kviečiami prisiliesti prie įvairių medžiagų – pirštais pabraukti per foliją, tešlą, piešimo lapą. Kartu su mokytoja garsiai taria įvairius garsus („ššš“, „bum“, „pliuop“) – vaikai skatinami juos kartoti. Vaikai pasiima didelius lapus, flomasterius, dažus ir kitas priemones. Kuria taškus, linijas, brūkšnius, štampuoja. Mokytojas pastebi ir garsina jų veiksmus („Tu pieši ilgą liniją! Klausyk, kaip braukia flomasteris...“).
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, žaidžiant pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmiais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka erdvę žaidimui. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	Grupė aprūpinta žaislais, žaidimais pagal vaikų amžių - dėlionės, kaladėlės, lėlės, mašinytės, lėgo ir t.t. Vaikai išmoksta pasirinkti arba patys susikuria erdves savo žaidimams. Modeliuojamas kontekstas, skatinantis vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, įtraukiantis ir skatinantis žaisti su kitais. Vaikai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendravimo jausmą. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse.
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir	Džiaugsmingai reaguoja į savo paties veikimą ir žaismingai atkartoja tai, kas	Vaikams sudaromos sąlygos įsijausti į žinomų personažų vaidmenis – atkartoti jų judesius, balsus, emocijas, kurti

autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	jam patiko. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius.	improvizuotus vaidmenis. Veiklos skatina vaizduotę, kūrybiškumą ir drąsą išreikšti save. Kūrybinėje veikloje siūlomos įvairios netradicinės priemonės, kurios kviečia eksperimentuoti: piešiama pagaliukais ant smėlio, vietoj teptuko naudojamos kempinė, bulvės, obuoliai, lego kaladėlės. Vaikai lipdo iš druskos, krakmolo mišinio ar kitų natūralių medžiagų. Tokios veiklos skatina pojūčių įvairovę, atradimų džiaugsmą ir laisvą kūrybą, kurioje kiekvienas vaikas gali išreikšti save jam priimtiniu būdu.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Emocijomis, veido išraiška, judesiais, garsu parodo tyrinėjimo džiaugsmą. Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultata, rodo kitiems.	Kuriamą aplinką ir modeliuojamas situacijos, kuriose vaikai spontaniškai tyrinėja pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudžia, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumą paviršius. Paskatinami vaikai noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti.

Ugdymo turinys 3-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis	Vaiko pasiekimai	Ugdymosi gairės (būdai, strategijos, kontekstai, priemonės)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrįsi, grožįsi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminis gebėjimas</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Džiaugiasi, gėrįsi menine veikla, noriai dainuoja, šoka, vaidina, piešia, su nuostaba stebi gamtos ir aplinkos grožį. Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą pasakydamas vieną kitą argumentą.	Siekiama sudominti vaikus viskuo, kas juos supa – gamta, žmonių kūriniai, palaikoma vaikų kūrybos iniciatyva. Vaikai klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. Grupėje vaikai randa meno albumų, gali apžiūrėti virtualias parodas interaktyvioje lentoje. Sudaromos sąlygos girdėti, lytėti, regėti ir kitaip patirti meninę kūrybą. Vaikai dalyvauja išvykose į gamtą bei įvairius miesto, rajono kultūrinius objektus, dalinasi patirtais įspūdžiais, išgyvenimais. Vaikai stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius.	Noriai, drąsiai išbando naujas vizualinės raiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Pradeda kurti objektų vaizdus. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tiksliai pasirenka dailės priemones ir technikas. Tyrinėja skirtingų technikų	Grupės aplinka praturtinta meno, tautodailės kūriniais, meno albumais, reprodukcijomis, kūriniais iš gamtinių medžiagų. Sudaromos sąlygos vaikams piešti netradicinėje aplinkoje ir netradicinėmis priemonėmis - smėlyje, ant akmenukų, ant medžio skritinėlių, šviesos stalo, lauke ant molbertų, išvykose, kurti kompozicijas iš gamtinės medžiagos, antrinių žaliavų, daržovių, kurti mandalas. Sudaromos galimybės vaikams tepioti dažais, dėti spaudus ir kt.; lipdyti, konstruoti erdvinis objektus iš skirtingų medžiagų. Taikant STEAM metodą atliekamos kūrybinės užduotėlės. Ugdymo metu sukurti darbai eksponuojami vaikų parodose Dzūkų bibliotekoje, Naujininkų seniūnijoje,

	naudojimo vienam kūrybiniam darbui sukurti galimybes: tapo, piešia, aplikuoja, lipdo, konstruoja ar pan.	poliklinikoje, taip stiprinant ryšį su vietos bendruomene ir skatinant vaikų pasididžiavimą savo kūryba.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje). Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Žaidžiant laikosi susikurtų žaidimo taisyklių.	Grupėje yra daug įvairių dėlionių, mozaikų, kaladėlių, lėlių, mašinyčių, lego konstruktorių, interaktyvių žaidimų. Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.) vaikai išmoksta pasirinkti arba patys susikurti erdves savo žaidimams. Pradedami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. Vaikai skatinami žaislingai reikšti savo emocines patirtis ir išpūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Drauge su suaugusiais žaislingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendravimo jausmą. Žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Vaikai kuria ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu. Kartu su mokytoja žaidžia naratyvinius žaidimus.
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminis gebėjimas</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie	Ugdyme yra taikomos vaizduotės lavinimo užduotys. Siūlomos įvairios veiklos ne tik patalpoje, bet ir lauke. Vaikai atlieka simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Vaikai kuria savo žaidimus ir žaidžia su grupės draugais ir mokytojais. Pasitelkiant vaizduotę, žaidžiant ir kuriant nerealias, bet prasmingas

originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	situacijas (įsivaizduokime, kad mes einame džiuŋglėmis...., esame mėnulyje..... ir kt.). Pateikiamos įvairios medžiagos, žaislai, priemonės, skatinančios vaiką kurti iš jų naujus produktus po vieną ar grupelėse.
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Tyrinėdamas aplinkos objektus ir reiškinius, savo ir kitų veiklos elementus, temas ir siužetus, remiasi patirtimi ir vaizduote. Padedamas pasirenka eksperimentavimui reikalingas priemones ir medžiagas. Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	Savo meninės ir žodinės kūrybos darbelius vaikai eksponuoja parodėlėse. Vaikų kūryba yra puošiamos grupės ir mokyklos interjeras. Drauge su suaugusiaisiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.). Ugdomosiose veiklose pasitelkiamos žaidybinės situacijos, kuriose vaikai patys atranda fizikos reiškinius – stebi, eksperimentuoja, lygina. Ugdymas vyksta ir gamtinėje aplinkoje, vaikai susipažįsta su spalvų spektru. Grupėje yra įvairių medžiagų (mediena, popierius, stiklas, plastikas), vaikai tyrinėja jų savybes. Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pvz., stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, su įvairiomis medžiagomis bei daiktais (magnetas, svarstyklės, vanduo ir pan.).

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Vaiko pasiekimai vertinami pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas“ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfeb?jfwid=-vpe4kjobq>

Pasiekimų vertinimo tikslas: pažinti vaiką, jo individualybę, nustatyti jo pasiekimų lygį ir daromą pažangą, numatyti ugdymo kryptis ir uždavinius.

Mokykloje sukurta vertinimo sistema padeda mokytojams ir kitiems specialistams atpažinti vaikų ugdymosi pasiekimus ir poreikius, įgyvendinti ugdymo turinį, pritaikant jį kiekvienam vaikui ir vaikų grupei, stebėti vaikų pažangą ir tikslingai ugdyti kiekvieną vaiką, kurti numatytus vaiko ir vaikų grupės ugdymosi rezultatus, pasiekti palankią aplinką, parinkti natūralius, vaiko prigimtį atitinkančius ugdymo būdus, siekti kryptingos maksimalios kiekvieno vaiko ugdymosi pažangos pagal jo galias.

Pasiekimų vertinimo metodai: vaiko stebėjimai, veiklos ir kalbos fiksavimai, vaiko kūrybos darbelių analizė, duomenų rinkimas ir analizė, pokalbiai su vaiku bei tėvais, kasdieninės veiklos stebėjimas.

Pasiekimų fiksavimo ir pateikimo formos: vaiko ugdymosi pasiekimai dokumentuojami ir kaupiami el. dienyne „Mano dienyne“ ir vaiko aplanke. El. dienyne suvedami ir saugomi duomenys apie vaiko pasiekimus – pasiekimų grafikas, nuotraukos, mokytojų komentarai ir kt. Aplanke kaupiami vaiko dailės ir kiti kūrybiniai darbai, vaiko žodinė kūryba, klausimai, išsakytos idėjos, įvairios vaiko veiklos stebėjimo užrašai, atskirų situacijų aprašymai.

Pasiekimų vertinimo dažnumas: vaikas vertinamas du kartus per mokslo metus: mokslo metų pradžioje (spalio mėn.) ir pabaigoje (gegužės mėn.), prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai.

Pasiekimų vertinimo dalyviai ir vykdytojai: vertinant vaiko pasiekimus, pagrindiniai vertintojai yra grupių mokytojai. Vertinant vaiko pasiekimus ir pažangą įtraukiama šeima ir pats vaikas. Vaikų turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimų vertinimo procese dalyvauja mokyklos specialistai ir kiti su vaiku dirbantys mokytojai.

Faktų analizė, vertinimas, panaudojimas: surinkta informacija apie vaiko pasiekimus ir pažangą apibendrinama. Apibendrintus vaiko pažangos duomenis mokytojai grafiškai el. dienyne pateikia kreivėje, vaiko pasiekimus individualiai aptaria su tėvais (globėjais). Sukaupta informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui,

bendradarbiavimui su tėvais (globėjais) sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Programos įgyvendinimas nuolat peržiūrimas, atnaujinamas ir tobulinamas atsižvelgiant į švietimo politikos pokyčius, aktualias metodines gaires, vaikų ugdymosi poreikius ir pasiekimų duomenis. Remiantis naujausiais Mokyklos įsivertinimo rezultatais ar/ir keičiantis Mokyklos struktūrai kas 3 metai Programa gali būti peržiūrėta bei atnaujinta.

Literatūros sąrašas

1. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. (2024). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
2. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. (2021). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
3. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142. Prieiga per internetą:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
4. Ikimokyklinio ugdymo programų analizė – sėkmingam ugdymo programų gairių įgyvendinimui. (2024 m. balandžio 10 d.). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
5. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota Lietuvos Respublikos 1995 m. liepos 3 d. įstatymu Nr. I-983. Prieiga per internetą:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.18370>
6. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kolegijos 1989 m. gruodžio 21 d. protokolu Nr. 44. Vilnius.
7. Nacionalinės švietimo agentūros projekto „Ikimokyklinio ugdymo turinio kaita“ (Nr. 10-014-P-0001) medžiaga. (2024). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
8. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569. Prieiga per internetą:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.211767>

Išvados apie mokyklos veiklos kokybę:

Mokyklos stiprieji veiklos aspektai:

1. Mokytojo sąveika su vaikais (1.2 – 3 lygis).
2. Lygios galimybės visiems vaikams ugdytis ir tobulėti (1.4 – 3 lygis.)
3. Žaidimas (2.3 – 3 lygis).
4. Fizinė aplinka (3.1 – 3 lygis).
5. Pažintinė aplinka (3.3 – 3 lygis).
6. Grupėje mokytojo taikomos kasdienės vaikams įprastos veiklos padeda ugdytis vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą (4.1.1. – 3 lygis).
7. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą (4.2 – 3 lygis).
8. Ugdymo strategijos, palankančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą (4.3 – 3 lygis).
9. Partnerystė su šeima (6.2 – 3 lygis).
10. Mokyklos savivalda (7.4 – 3 lygis).

Mokyklos tobulintini veiklos aspektai:

1. Spontaniška vaiko inicijuota veikla (2.1 – 2 lygis).
2. Pasiekimų vertinimas (5.1 – 2 lygis).
3. Ugdymo planavimas (5.2 – 2 lygis).
4. Mokyklos veiklos vadyba (7.1 – 2 lygis).
5. Lyderystė mokymuisi (7.3 – 2 lygis).

- Veiklos rodiklis arba kokybės kriterijus pagal Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodiką (2021 m.).

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „LAŠELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-06-09 Nr. A15-1192/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-09 09:55:42 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-09 09:55:55 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-06-09 10:17:15)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-06-09 10:17:15 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“